

Kraków

Otwarcie wystawy „Poeci Podziemia. Słowo i czyn”

W środę 5 czerwca 2024 r. W Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie odbył się w środę 5 czerwca wernisaż wystawy „Poeci Podziemia. Słowo i czyn”.

2024-06-08 11:19

Materiały nadesłane przez organizatora
/mfs

Fot. Muzeum AK

Na otwarcie nowej ekspozycji czasowej przybyli przedstawiciele władz samorządowych, instytucji kultury z Krakowa i Warszawy, organizacji społecznych i kombatanckich, wojska i harcerstwa, naukowcy, miłośnicy literatury, młodzież szkolna, media.

Obecne były twórczynie wystawy: autorka Maria Dorota Pieńkowska, kuratorka Małgorzata Wichowska oraz autorka ekspozycji Anna Nowak-Kacprzak.

Przybyli także m.in. wicedyrektor Muzeum Literatury w Warszawie Adam Kowalski, konsul Węgier w Krakowie dr Tibor Gerencsér, zastępca dyrektora Oddziału IPN w Krakowie Cecylia Radoń, prof. Maciej Urbanowski z Wydziału Polonistyki UJ, dr hab. Henryk Głębocki z Instytutu Historii UJ. Szczególnie gorąco powitano przedstawiciela wojennego pokolenia, żołnierza AK i poetę kpt. Jana Lohmanna, krakowskiego prasoznawcę, badacza wojennej prasy podziemnej prof. Jerzego Jarowieckiego, którego zbiory prezentowane są na wystawie oraz siostrzenicę Zbigniewa Herberta Beatę Lechnio.

– Można zapytać, dlaczego w Muzeum Armii Krajowej, które jest muzeum wojskowym, militarnym, w którym zgromadzono broń, mundury, pokazujemy sylwetki poetów i ich twórczość. Właśnie dlatego, że w czasie II wojny światowej słowo było bronią i to bronią niezwykle skuteczną. Ilustruje to blisko półtora tysiąca tytułów podziemnej prasy, ale przede wszystkim poezja i poeci tamtego czasu. Oni też byli żołnierzami Polski Podziemnej. Wystawa jest w Krakowie. Nie może być inaczej u stóp katedry wawelskiej, gdzie obok monarchów spoczywają ci, którzy królom byli równi, nasi królowie ducha – poeci. Dzięki nim Polska przetrwała w XIX w., gdy nie mieliśmy armii, gdy państwa nie było na mapie Europy, ale tworzyliśmy wielką literaturę, która ocaliła naród – powiedział dyrektor Muzeum AK dr Jarosław Szarek.

Przywołał postacie Karola Wojtyły i Wandy Póltawskiej, którym poezja pozwoliła przetrwać okropności wojny. Nawiązał do głośniejszej krakowskiej wystawy sprzed 45 lat „Polaków portret własny”, na której zwiedzający mogli przejrzeć się w lustrze. Zwiedzający eskpozycję „Poeci Podziemia” również mogą fizycznie przejrzeć się w lustrze, ale także przejrzeć się w słowach pokazanych na niej poetów pokolenia II wojny światowej.

List od dyrektora Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie Jarosława Klejnockiego odczytał jego zastępca Adam Kowalski.

O pracy nad wystawą i jej bohaterach mówiła autorka wystawy Maria Dorota Pieńkowska z Warszawy. Wyjaśniła genezę tytułu zaczerpniętego z wierszy Jerzego Szewczyka „Poeci podziemia” i Stanisława Balińskiego „Polska podziemna”. – Przez pryzmat pokazanych tu postaci można się odwołać do różnych obszarów polskiego losu, do różnych perspektyw i różnych przestrzeni geograficznych i ideologicznych. Kierunki ideologiczne są rozmaite, a i ta poezja jest zróżnicowana artystycznie. Myślę że w ten sposób poszerzamy zakres odbioru tej wystawy – wyjaśniała autorka.

O działaniach Muzeum Literatury w Warszawie mających na celu upamiętnienie konspiracyjnych poetów oraz o zbiorach z nimi

związanych mówiła kurator Małgorzata Wichowska. Wspomniała postacie Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Jana Zygmunta Rumla, Tadeusza Gajcego. Podziękowała prof. Jerzemu Jarowieckiemu z Krakowa za udostępnienie materiałów na wystawę i przybliżenie postaci dwóch jej krakowskich bohaterów: Jerzego Szewczyka i Eugeniusza Kolanki.

Na zakończenie części oficjalnej goście mogli wysłuchać nagrania utworu Tadeusza Gajcego „Śpiew murów” w wykonaniu Norberta Smoły-Smolińskiego.

Wystawa „Poeci Podziemia. Słowo i czyn” jest portretem 21 literatów, którzy podczas wojny twórczość poetycką połączyli z zaangażowaniem w konspirację. Prezentuje sylwetki i twórczość cenionych poetów, takich jak: Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Zbigniew Herbert czy Andrzej Trzebiński. Obok nich ukazano postacie mniej znane, m.in.: Zygmunta Jana Rumla, Jerzego Szewczyka, Eugeniusza Kolankę, Grażynę Chrostowską i Zbigniewa Chałkę.

Na muzealnym dziedzińcu odtworzono podziemną drukarnię z prawdziwą maszyną drukarską. W skrzyniach na broń umieszczone zostały odbitki podziemnych czasopism, m.in. „Miesięcznika Literackiego”, „Sztuki i Narodu”, „Dźwigarów”, „Kultury Jutra”. Na dużych planszach pokazano sylwetki twórców. Nagrań ich wierszy można posłuchać w aktorskiej interpretacji.

Pokazywane są także unikatowe eksponaty, wśród nich rękopisy wierszy Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, wydane w podziemiu tomiki wierszy, konspiracyjne czasopisma, dokumenty znalezione podczas ekshumacji ciała Tadeusza Gajcego oraz rękopis rtm. Witolda Pileckiego.

Wystawę zorganizowano z okazji przypadającej w tym roku 80. rocznicy Akcji „Burza” i Powstania Warszawskiego. Ekspozycję oglądać można do 2 października 2024 r. w Muzeum Armii Krajowej przy ul. Wita Stwosza 12 w Krakowie.

<https://www.niedziela.pl/artykul/102385/Otwarcie-wystawy-%E2%80%9EPoeci-Podziemia-Slowo>